

PATVĒRUMA LIKUMS

struktūra, principi, procedūras, iesnieguma izskatīšanas kārtība

Līga Vijupe

Jūrmala, 2011. gada 25.februāris

EBF 2009.gada programmas projekts

„Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieku apmācība”

Patvēruma likums (stājās spēkā 14.07.2009.)

Padomes direktīva 2004/83/EK (Kvalifikācijas direktīva)

Padomes direktīva 2005/85/EK (Procedūru direktīva)

Padomes direktīva 2003/9/EK (Uzņemšanas direktīva)

**Padomes direktīva 2003/86/EK (par ģimenes
atkalapvienošanu)**

Padomes direktīva 2001/55/EK (par pagaidu aizsardzību)

Ministru kabineta noteikumi

- **Noteikumi par patvēruma meklētāja personas dokumentu un tā izsniegšanas kārtību (Nr.194, 02.03.2010.)**
- **Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi (Nr.173, 23.02.2010.)**
- **Noteikumi par uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādes izdevumu apmēru patvēruma meklētājam un šo izdevumu segšanas kārtību (Nr.24, 12.01.2010.)**
- **Kārtība, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas (Nr.174, 23.02.2010.)**

Ministru kabineta noteikumi

- **Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss (Nr.23, 12.01.2010.)**
- **Kārtība, kādā Latvijas Republikā notiek bēgļa, alternatīvo statusu vai pagaidu aizsardzību ieguvušās personas ģimenes atkalapvienošana (Nr.74, 26.01.2010.)**
- **Noteikumi par tādas personas pārvietošanas dokumenta paraugu, kurai piešķirta pagaidu aizsardzība, pārvietošanas dokumenta izsniegšanas kārtību un apmaiņai starp dalībvalstīm nepieciešamās informācijas apjomu (Nr.95, 02.02.2010.)**

LIKUMA MĒRĶIS

Saskaņā ar vispāratzītiem starptautisko cilvēktiesību
principiem nodrošināt personu tiesības Latvijas Republikā
saņemt patvērumu, iegūt bēgļa vai alternatīvo statusu vai
saņemt pagaidu aizsardzību

STRUKTŪRA:

I nodaļa	Vispārīgie noteikumi
II nodaļa	Patvēruma meklētāja uzturēšanās Latvijas Republikā
III nodaļa	Patvēruma meklētāja tiesības un pienākumi
IV nodaļa	Iesnieguma izskatīšana, lēmuma pieņemšanas un pārsūdzēšanas kārtība
V nodaļa	Bēgļa un alternatīvo statusu ieguvušas personas tiesības un pienākumi
VI nodaļa	Bēgļa un alternatīvā statusa zaudēšana un atņemšana
VII nodaļa	Pagaidu aizsardzība Latvijas Republikā

PRINCIPI

- **Non-refoulement** (neizraidīšanas princips)
- **Informācijas neizpaušana:**
 - patvēruma procedūrā iesaistīto institūciju darbiniekiem nav tiesību izpaust informāciju par patvēruma meklētāju, kā arī par iesnieguma iesniegšanas faktu
 - informācija iegūstama tādā veidā, lai tieši netiktu atklāts fakts, ka konkrētā persona ir patvēruma meklētājs, bēglis vai persona, kurai piešķirts alternatīvais statuss, kā arī lai netiktu kaitēts minētās personas un tās apgādībā esošo vai joprojām izcelsmes valstī dzīvojošo ģimenes locekļu dzīvībai, brīvībai, drošībai un veselībai

Patvēruma procedūrā iesaistītās institūcijas:

Valsts robežsardze

- **iesniegums par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu**
- **identifikācija**
- **patvēruma meklētāja personas dokumenta izsniegšana**
- **pārrunas**
- **aizturēšana** (izmitināšana aizturēšanas gadījumā)

Patvēruma procedūrā iesaistītās institūcijas:

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

- **lēmumi:**
 - par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai vai atstāšanu bez izskatīšanas
 - par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt
 - par atbildīgo dalībvalsti Dublinas Regulas kontekstā
 - APL 63.pantā noteiktie lēmumi patvēruma lietās jautājumos, kas ir Pārvaldes kompetencē
- **patvēruma meklētāju izmitināšana** (uzturnaudas izmaksa, veselības aprūpes organizēšana, izglītība)
- **personu apliecinošu dokumentu un UA izsniegšana, pabalstu izmaksa bēgļiem un personām, kurām piešķirts alternatīvais statuss**

Patvēruma procedūrā iesaistītās institūcijas:

Administratīvā rajona tiesa

Izskata sūdzības par Pārvaldes negatīvajiem lēmumiem patvēruma lietās

Rajona tiesa – patvēruma meklētāju aizturēšana

Bāriņtiesa

Lēmums par pārstāvi nepilngadīgai personai bez pavadības
(bāriņtiesa, bāriņtiesas iecelts aizbildnis vai bērnu aprūpes iestādes
vadītājs)

Lēmums par nepilngadīgā personas bez pavadības izmitināšanu
(izmitināšanas centrs, bāriņtiesas iecelts aizbildnis vai bērnu aprūpes
iestāde)

**Juridiskās palīdzības administrācija un
juridiskās palīdzības sniedzēji**

Iesnieguma izskatīšanas gaita:

- **iesnieguma izvērtēšana atbilstoši Dublinas Regulas kritērijiem – lēmums par atbildīgo ES dalībvalsti un personas nosūtīšanu uz to iesnieguma izskatīšanai**
- **iesnieguma pieņemšana izskatīšanai vai atstāšana bez izskatīšanas**
- **iesnieguma izskatīšana saīsinātajā kārtībā – lēmums par atteikumu piešķirt bēgļa un alternatīvo statusu**
- **iesnieguma izskatīšana pēc būtības – lēmums par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt**

Lēmumu par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai vai atstāšanu bez izskatīšanās pieņem, ja:

14.pants pirmā daļa

- **ES dalībvalsts piešķirusi bēgļa statusu**
- **pirmā patvēruma valsts**
- **droša trešā valsts**
- **atkārtots iesniegums**

13.pants piektā daļa

- **saņemts citas DV lēmums par atteikumu izskatīt iesniegumu**
- **LR ir atbildīga par citā DV iesniegta iesnieguma izskatīšanu**

Iesnieguma izskatīšana saīsinātajā kārtībā

Lēmumu par atteikumu piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu pieņem, ja:

19. pants pirmā daļa

- **droša izcelsmes valsts**
- **droša trešā valsts**
- **iesniegums, kurā norādīti citi personas dati**
- **bez pamatota iemesla iesniegums nav iesniegts agrāk, lai gan šāda iespēja bija, t.sk., lai kavētu vai novērstu patvēruma meklētāja izraidīšanu**
- **draudi valsts drošībai un sabiedriskajai kārtībai**

Iesnieguma izskatīšanas termiņi:

- lēmumu par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai (atstāšanu bez izskatīšanas) Pārvalde pieņem 5 darbadienu laikā no brīža, kad saņemta visa informācija no Valsts robežsardzes
- lēmumu par bēgļa vai alternatīvā statusa piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt Pārvalde pieņem 3 mēnešu laikā no brīža, kad pieņemts lēmums par iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai
- ikvienu Pārvaldes pieņemto negatīvo lēmumu patvēruma meklētājs vai viņa pilnvarota persona var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā 10 darbadienu laikā no lēmuma stāšanās spēkā
- pieteikumu un pievienotos dokumentus Pārvalde 1 darbdienu laikā pārsūta tiesai (termiņu var pagarināt, ja nepieciešams tulkojums)
- tiesa pieņem lēmumu par pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu (termiņš nav noteikts)
- termiņš paskaidrojumu sniegšanai – 1 mēnesis
- tiesa lēmumu par pieteikumu par atteikumu piešķirt bēgļa vai alternatīvo statusu pieņem 3 mēnešu laikā
- tiesas nolēmums ir galīgs un nav pārsūdzams

Atkārtots iesniegums (32.pants)

Patvēruma meklētājs ir tiesīgs iesniegt atkārotu iesniegumu, ja viņam nelabvēlīgs lēmums ir stājies spēkā un kļuvis neapstrīdams, kad viņam par labu mainījušies apstākļi, kas bija par pamatu lēmuma pieņemšanai

Pārvaldes lēmums par atkārtota iesnieguma pieņemšanu izskatīšanai vai atstāšanu bez izskatīšanas

Sūdzības izskatīšanas laikā persona nav uzskatāma par patvēruma meklētāju.

Iesnieguma izskatīšanas kārtība (16.pants)

- **Iesniegumu izskata individuāli, ņemot vērā:**
 - **faktus par izcelsmes valsti, normatīvos aktus, to piemērošanu**
 - **personas paskaidrojumus un iesniegtos dokumentus**
 - **personas individuālo stāvokli un personīgos apstākļus**
 - **darbības, kas vērstas uz statusa saņemšanu**
 - **iespējas pieņemt citas valsts pilsonību**
- **Iesnieguma svaru pastiprinošie apstākļi**
- **Dokumentu un citu pierādījumu esamība** (sniegta visa informācija, paskaidrojumi ir ticami, iesniegums iesniegts nekavējoties)
- **Vienā lēmumā var ietvert patvēruma meklētāju un viņa ģimenes locekļus**

Bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumi (20.pants)

Uz statusu var pretendēt trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks

Kritēriji:

- **rase**
- **relīģija**
- **tautība**
- **sociālā grupa**
- **politiskie uzskati**

Vajāšanas jēdziens (21.pants)

Darbības, kas sava rakstura vai biežuma dēļ rada smagu cilvēka pamattiesību pārkāpumu

Vajāšanas darbības:

- 1. fiziska vai garīga vardarbība, seksuālā vardarbība**
- 2. diskriminējoši tiesiski/ administratīvi/ policijas/ tiesu iestāžu pasākumi**
- 3. nesamērīga vai diskriminējoša apsūdzība vai sods**
- 4. juridiskas pārsūdzības atteikums, kura rezultātā tiek piespriests nesamērīgs vai diskriminējošs sods**
- 5. apsūdzība vai sods par atteikšanos pildīt militāro dienestu konflikta laikā**
- 6. darbības, kas vērstas pret kādu dzimumu vai bērniem**

Izvērtējot vajāšanas iemeslus, ņem vērā patvēruma meklētāja:

- **rasi, ādas krāsu, izcelsmi vai piederību pie noteiktas etniskās grupas**
- **religisko piederību, piedalīšanos oficiālos privātos vai publiskos dievkalpojumos, citas viņa reliģiskās darbības vai uzskatu paušanu, vai arī uz reliģiskiem uzskatiem pamatotu personīgu vai grupas uzvedību**
- **valstspiederību, kas var izpausties arī kā tāda piederība pie kādas grupas, ko nosaka kultūras, etniskā vai valodas identitāte, kopēja ģeogrāfiskā vai politiskā izcelsme vai attiecības ar citas valsts iedzīvotājiem**
- **piederību pie noteiktas sociālās grupas**
- **politiskos uzskatus vai viedokli par iespējamām vajātājām un viņu politiku neatkarīgi no tā, vai patvēruma meklētājs rīkojies saskaņā ar savu viedokli**

Alternatīvā statusa piešķiršanas nosacījumi **(23.pants)**

Trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kas pēc atgriešanās savā valstī varētu tikt pakļauts smagam kaitējumam

Smaga kaitējuma jēdziens (24.pants)

- 1. Nāves sods**
- 2. Spīdzināšana, necilvēcīga vai pazemojoša attieksme pret personu vai viņa necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana;**
- 3. Smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā;**

Vajātāji un smaga kaitējuma nodarītāji (25.pants)

- 1. Izcelsmes valsts**
- 2. Izcelsmes valsts partija vai organizācijas, kas kontrolē šo valsti vai būtisku tās teritorijas daļu;**
- 3. Izcelsmes valsts grupējumi vai personas** (aizsardzība pret vajāšanu vai smagu kaitējumu nevar tikt nodrošināta)

Aizsardzības nodrošināšana (26.pants)

- 1. Izcelsmes valsts**
- 2. Izcelsmes valsts partijas vai organizācijas, kas kontrolē šo valsti vai būtisku tās teritorijas daļu**

Aizsardzība ir nodrošināta, ja tiek veikti pasākumi, lai novērstu vajāšanu vai smagu kaitējumu (tostarp uzturot efektīvu tiesību sistēmu)

Aizsardzības iespēja izcelsmes valstī (29.pants)

**Iekšējās bēgšanas iespēja - kādā izcelsmes valsts daļā
bailes no smaga kaitējuma vai vajāšanas nav pamatotas**

Problēmjaautājumi :

- **pārrunu kvalitāte**
- **pierādījumu/dokumentu iesniegšana un tulkošana**
- **patvēruma meklētāju identifikācija, nepilngadīgā patvēruma meklētāja bez pavadības vecuma noteikšana**
- **valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība**
- **atkārtots iesniegums** (personas izraidīšana)
- **personas tiesiskā statusa maiņa patvēruma procedūras rezultātā**

Pilsonības un migrācijas
lietu pārvalde

Paldies